

Тетяна ДОМІНІК

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль
(науковий керівник: д.держ.упр., професор, професор кафедри
менеджменту Університету державної фіскальної служби України,
м. Ірпінь – Халецька А.А.)

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНІ

Неурядові організації – неприбуткові громадські об'єднання за інтересами, які беруть участь у громадській діяльності. Найчастіше неурядові організації своєю діяльністю представляють інтереси окремих категорій громадян, захищають довкілля, надають базові соціальні послуги або займаються проектами розвитку на місцях [3].

Неурядові організації є складовою будь-якого суспільства, що існує за умов демократичного режиму. Вони є важливим чинником соціального життя, умовою та необхідною складовою політичного процесу та формальної політичної структури демократичної держави. Співпрацюючи з органами влади, політичними партіями та громадянами неурядові організації здатні впливати на прийняття управлінських рішень.

У демократичних державах щонайменше 175 років існують різноманітні неурядові організації, які здатні задовольняти потреби та інтереси всіх сторін (влади, бізнесу та громади) і сприяти реалізації суспільно-необхідних проектів і програм. Серед основних причин виникнення таких організацій можна виділити: неспроможність бізнесу надавати на комерційних засадах окремі блага та послуги через їх невиключність, неконкурентність, брак інформації та зовнішні ефекти; неспроможність центральної влади ефективно розподіляти фінансові ресурси та інституційно забезпечувати взаємодію між державним, приватним і суспільним секторами економіки в умовах ринкової трансформації суспільства; історичні (національні) традиції вирішувати важливі справи за участі багатьох людей (традиції меценатства, бажання жертвувати для досягнення суспільного блага чи в інтересах інших людей); політична чи фінансово-економічна кризи, подолання наслідків яких вимагають додаткових зусиль та диференціації підходів [2, с. 73].

За останні роки завдяки активності неурядових організацій, їх гнучкості та внутрішній мотивації, вдавалось вирішувати критичні проблеми в державі, що виникли через загрози національній безпеці і обороні. Крім того, посилився вплив третього сектору на політику та просування реформ, адже громадський сектор здатен акумулювати професійні кадри, які необхідні у державних структурах та має значну внутрішню мотивацію до активності та забезпечення змін.

Є три характеристики, які дозволяють розмежувати неурядові

організації та інші види недержавних установ. Це неприбутковість; невикористання примусових методів та приватний характер діяльності (на відміну від організацій, створених на основі міжурядових угод). На рис. 1 відображено основні принципи та функції, яких мають дотримуватись неурядові організації у своїй діяльності.

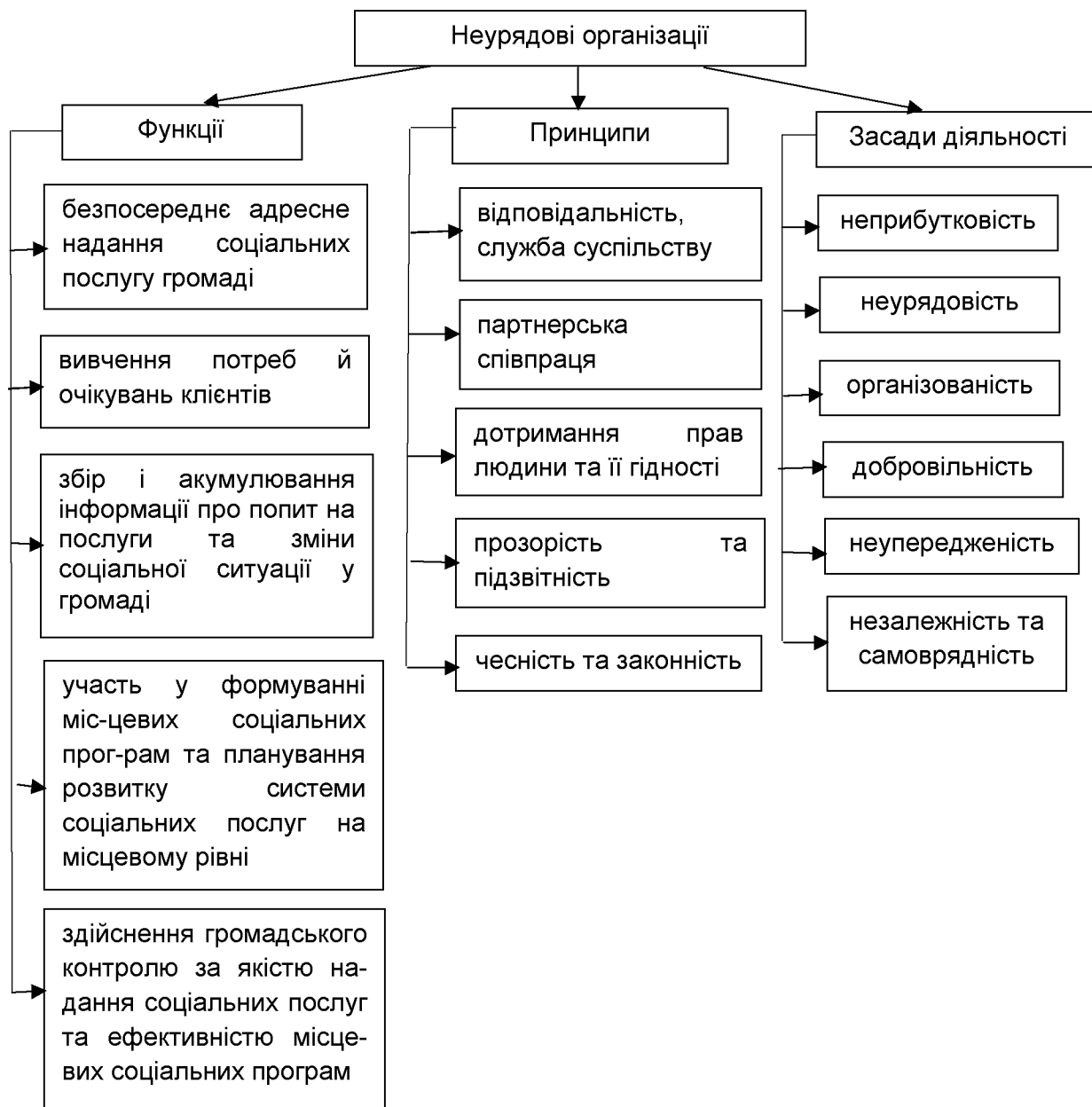

Рис. 1 Функції, принципи та основні функціональні засади діяльності неурядових організацій

Складено автором на основі [1]

У будь-якому суспільстві має бути вільне співробітництво між урядовими й неурядовими секторами. Міжсекторальна співпраця сприяє досягненню оптимального балансу між свободою суспільства та владною діяльністю держави. Спектр напрямів, за якими неурядові громадські організації здійснюють свою діяльність, досить широкий: від правової допомоги та створення умов для функціонування таких організацій до

соціального захисту окремих громадян. Вплив неурядових організацій на державну політику України має важливе значення, оскільки означені інститути відіграють особливу роль у політичному й соціально-економічному житті країни. Наявність і повноцінне функціонування неурядових організацій – запорука демократичного розвитку держави. Усвідомлення змісту діяльності неурядових організацій, їх місця у процесі впровадження механізмів державного управління та ролі у суспільстві має не тільки науково-пізнавальне, але й практичне значення.

Неурядові організації співпрацюють з іншими організаціями, урядовими та міжурядовими установами та корпораціями для досягнення місії та цілей. Співпраця сприяє підвищенню ефективності шляхом поєднання ресурсів. Однак, неурядова організація може вступати у такі відносини лише якщо це відповідає її місії.

Загальні принципи партнерства і співпраці неурядових організацій:

1. Організація повинна співпрацювати з іншими суб'єктами лише у тому випадку, якщо це відповідає її місії.

2. Організація повинна співпрацювати на основі спільних цінностей, мети та на користь суспільству.

3. Співпраця має забезпечувати взаємні вигоди для кожної організації.

4. Співпраця має забезпечувати прозорість і двосторонній потік інформації, ідей і досвіду.

5. Співпраця повинна бути спроможною адаптивно змінюватися. Зміни у відносинах повинні погоджуватися організаціями-партнерами.

Таким чином, неурядові організації допомагають громадянам усвідомити, що діяльність влади можна оцінювати й усвідомити критерії для оцінки діяльності держави і політиків та створити контроль над політичними і державними рішеннями, які зачіпають їх інтереси. Фактично, головним об'єктом, на який спрямовані ці вторинні функції, є "громадянськість", точніше її виховання, підтримання і розвиток. Отже, неурядові організації виступають одними з агентів, відповідальних за те, який рівень "громадянськості" притаманний громадянам.

Список використаних джерел

1. Кодекс етики неурядових організацій – членів громадської мережі «Свої» [Електронний ресурс] / Громадська мережа «Свої». – 26 лютого 2018 р. – Режим доступу: <https://svoyi.org/etyka>

2. Котенко Н. В., Карпенко С. Г. Неурядові організації: поняття, види та джерела фінансування в умовах сталого розвитку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [file:///D:/Users/cpm/Downloads/VSU_ekon_2014_3_9%20\(2\).pdf](file:///D:/Users/cpm/Downloads/VSU_ekon_2014_3_9%20(2).pdf)

3. Неурядові організації (НУО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dw.com/uk/>